

THEATRE ТЕАТАР НА РАСКРШЋУ AT THE CROSSROADS

ХРОНИКА №4 ФЕСТИВАЛА

петак 8. септембар • 2023. година

4-10.9.2023.

ФЕСТИВАЛ ДРАМЕ И ПОЗОРИШТА БАЛКАНСКОГ КУЛТУРНОГ ПРОСТОРА | FESTIVAL OF DRAMA AND THEATER OF THE BALKAN CULTURAL SPACE

ВЕЧЕРАС НА ФЕСТИВАЛУ

ПОКОЈНИК

Црногорско Народно позориште, Подгорица и Центар за културу Тиват (Црна Гора)

АТМОСФЕРА НА ФЕСТИВАЛУ

ОКРУГЛИ СТО

ОКАМЕЊЕНА ДУША БЕЗ ТРУНКЕ ЕМПАТИЈЕ

На четвртој вечери фестивала одиграна је представа „Госпођица“ по тексту Иве Андрића, у драматизацији Вање Ејдус и режији Ђурђе Тешић. Продукцију потписује Народно позориште Републике Српске из Бања Луке.

Наташа Гвозденовић, новинарка и позоришна критичарка, се дотакла односа према Андрићу, будући да је навела да јој се чини да ми данас, са ове временске дистанце, према њему имамо не само поштовање, већ страхопоштовање, што у одређеној мери може да кочи, али уколико се превазиђе може да ослобађа. Глумци из ансамбла ове представе су се усагласили да је Андрић један од наших највећих писаца, те да су његове мисли и његове

реченице потпуно јасне и да према њима постоји страхопоштовање, али оно у већој мери ослобађа.

У овој представи је све уписано у текст. Ако пажљиво слушамо пролог у ком се цео ансамбл представе појављује као колективни наратор, што је једна од законитости у овом облику драматизације прозног дела, одатле се само потцртавањем неких реплика долази до решења, објаснио је Миливоје Млађеновић, театролог и закључио да Андрић тражи стрпљив и mudar саучеснички приступ његовом тексту.

Осим о самом тексту, који заиста јесте изазован и драматуршки и редитељски и глумачки, на округлом столу се говорило и о костимима, који

су урађени јако добро, будући да је у сам Андрићев текст већ уписано шта Рајка Радаковић носи и како она изгледа.

Главна линија радње Рајку дефинише као тврдицу, жену која, пратећи завет који јој је отац оставио на самрти, штеди баш све – новац, време, емоције. Она је једна окамењена душа, без трунке емпатије и чини се да ништа не може да је пољуља. Ипак, њен слом је љубав и то је једино што покрене било какву емоцију у њој самој, а у великој мери доприноси њеном коначном слому када душу испушта над новцем, односно благом, које је за живота штедела.

Јована Станковић

Егон Савин:

„О Покојнику све најлепше“

Актуелизовати дело Бранислава Нушића није, чини се, толико велики посао јер се дела једног од наших најдаровитијих књижевника увек проналазе у правом животу. Преселити Нушића у Црну Гору, прилагодити га том менталитету и карактерима, посао је вредан дивљења. Тај подухват учинио је Егон Савин, награђиван редитељ, чије представе остављају публику без даха.

Представа „Покојник“ Црногорског народног позоришта из Подгорице и Центра за културу Тиват, рађена по једној од најзначајнијих и последњих Нушићевих сатиричних комедија, биће изведена петог дана такмичарског дела „Театра на раскршћу“. А о представи Егон Савин на почетку разговора кратко каже:

- О „Покојнику“ све најлепше.

Ово је трећа Нушићева драма коју је радио, а после рада у Југословенском народном позоришту, на ред је дошао рад у Црној Гори.

- Ја Нушића волим, радим са великим одушевљењем. Успели смо да Нушића пребацимо у околности предратне Подгорице црногорског менталитета. Направили смо језичку адаптацију. Био је то велики ризик, али мислим да се исплатио јер представа која се игра пуну годину показује сјајан одјек у јавности, како на фестивалима, тако и на репертоару. Искрено, задовољан сам представом и мислим да смо успели. Ризичан је подухват измештање Нушића из српске грађанске, београдске средине - каже Савин.

Са становишта духовитости Нушићева дела јесу увек актуелна, додаје награђивани редитељ.

- Са становишта менталитета је било ризично јер он пише о врло одређеном београдском, грађанском менталитету у својим драмама, па је само пребацавање ризично. Мислим да смо у томе успели. Нушића смо поцрногорили што ће нишка публика моћи да види. Верујем да смо постигли оно што његово дело јесте, а то је српски, београдски миље који он излаже својој сатиричкој оштрици - истиче Савин.

Сада је у првом плану његово дело које ће нишка публика моћи да види на „Театру на раскршћу“ о ком Савин каже да је сваки фестивал добродошао.

- То је прилика да театар оживи и да публика у већем броју похрли у позориште. Ту је у прилици да упоређује нишке представе са оним које се раде у другим позориштима - додаје.

Сваки фестивал је свечаност, а свечаност на Фестивалу драме и позоришта балканског културног простора такмичарског карактера свакако ће употпунити „Покојник“.

Љубица Јоцић

РЕЧ КРИТИКЕ | ГОСПОЋИЦА

ЈУ Народно позориште Републике Српске, Бања Лука
(БиХ / Република Српска)

СВОЈ НА СВОМЕ ИЛИ СВЕ ЗА ЈЕДАН ДАХ

(О представи „Госпођица“ по новели Иве Андрића, у драматизацији Вање Ејдус и у режији Ђурђе Тешић, а у продукцији Народног позоришта из Бања Луке, Република Српска. Главне улоге: Слађана Зрнић, Наташа Иванчевић, Бојан Колојић, Данило Керкез, Сњежана Мишић)

Паре су неизбежни део животне прагматике, али су и једна од највећих људских несрећа. Андрићева Рајка Радаковић је жена која се целим својим корпусом бацила у море меркантилијевских смицалица верујући опседивно да је новац један од богова кућног огњишта. Представа, коју режира Ђурђа Тешић, је својеврсни позоришни трактат о несрећним констелацијама које

новац доноси у дом, о њему као један од највећих разлога за људску усамљеност. Рајка од малих ногу улази у тај свет, а у концепцији редитељке, она насупротив себе ствара један свет социјалне беде који се понавља генерацијама и постаје јединица мера за суноврат људске части и идентитета. Са друге стране, она отвара врата жалости и духовне девастације која је у овој представи главна окосница. Оно што највише импонира је глумачка енергија која супротставља та два света где су и они који немају пара на неки начин идентични са Рајком која своје паре држи као своју идентитетску територију. Не могавши да плива у тим бурним водама суровости, Рајка се упушта у љубавну авантуру из које се излеже и њена највећа несрећа која је и одводи у смрт. Глумачки аспект представе повлачи и драматизацију и режију у један кохерентан позоришни догађај који наликује на трактат о људској несрећи. Духовни пад Госпођице је доводи до стања да она не може да употреби новац у оном

тренутку када јој треба дах како би скупила још неколико тренутка живота.

Ова представа нам показује да духовна беда постаје највећи отров за људски хабитус и да се материјални свет повлачи под налетом смрти. Госпођица своју усамљеност осећа као део новчане среће, не узимајући у обзир да се људска погубност појављује онда када се човек почиње играти социјалног бића.

Чини се да се историја увек понавља, па да се релације материјалног и духовног увек премеравају и, нажалост, у овој будућности која све више постаје дистопијска, материјално стање је све важније. Андрићева Рајка је идентична са Рајкама које сусрећемо све чешће око нас, док је Госпођица у представи модел који постаје прототип човека који се бори са ветерњачама и на крају пада покошен од невидљивог оружја. Новац који оставља за собом више никоме не треба.

Сашо Ојеновски

РЕЧ КРИТИКЕ | ГОСПОЋИЦА

ЈУ Народно позориште Републике Српске, Бања Лука
(БиХ / Република Српска)

БАЊАЛУЧКА „ГОСПОЋИЦА“, МАЛА ШКОЛА ПОЗОРИШТА

Ансамбл Народног позоришта Републике Српске познајем и волим пуних 23 године. Гледала сам их на сцени, у кафани, на академији, седећи, стојећи, као гледалац, колега, новинар и знам им сваку врлину и ману, све фиоке, могућности и страсти. Већ по подели коју је Ђурђа Тешић (једнако их добро познавајући) веома честито направила, знала сам да ће игра глумаца задовољити моја очекивања и са огромним узбуђењем очекивала да видим Слађану Зрнић како игра девојчицу три пута млађу од себе, а која глуми особу Слађиних година, Бојана Колопића који је неколико година млађи од ње, како јој игра ујака и наравно, Сњежану Мишић у улози брбљиве Јованке, која ту Андрићеву „километарску реченицу“ везе као да јој се у секунди у глави рађа. И нису изневерили моја оче-

кивања. Гужву најразличитије изграђених, одиграних и обучених ликова, без декоратера, реквизитера и гардеробера, играли су тачно, прецизно, са озбиљним задацима и огромном одговорношћу, поштовањем и љубави према писцу. Ту сам љубав препознала у целом ауторском тиму представе (не смем да изоставим музику Владимира Пејковића и дело „кућних“ ликовних чаробница – сценографкиње Драгане Пурковић Маџан и костимографкиње Иване Ристић), а нарочито у одличној драматизацији Вање Ејдус. Тешко је раздвојити драматуршке и редитељске интервенције, јер делује као да их је учинила иста особа, а теже је и утолико што знам да су Ђурђа и Вања ову „Госпођицу“ радиле заједно. Ипак, морам да издвојим фантастично драматуршко решење, наводно недопустиву (оволико) обимну нарацију у театру, претворену у суд и оговарање заједљивих махалуша и огорчених чаршијских трговаца (које у одређеним сценама видимо и као карактере), због чега нарација добија форму дијалога, и представља реплике једног издвојеног, Андрићу посебно важног лика. Тај лик је заправо наш балкански Свет, онај Свет који све

види, који увек има мишљење и који ће да каже, да прича, да те убије, сахрани, оживи. Већи је и моћнији од било ког античког бога из машине и природнији и карактернији од најбоље написаних ликова руског реализма. Такође бих издвојила очев завет који тако нежно и суптилно мења форму и значај, снажно градирајући од аманета умирућег човека, преко молитве уплашеног детета до закона зреле жене. Аристотеловски тачна композиција ретроспективних епизода вишедеценијске приче чини да (заправо) фрагментарна линија радње у „садашњости“ добија суштину пролога, драмске ситуације и епилога. И за сам крај бих се дубоко наклонила редитељки која је тако несуетно одала почаст писцу и глумцу, изговарајући овом представом стари закон позоришта, да оно без доброг текста и талентованог глумца – не постоји. Додала бих и да без оваквог редитељског става, ова представа не би била ни упола добра, јер поверити благо Андрићеве „Госпођице“ у свим сегментима сценског извођења искључиво глумцу, идеал је поверења на ком театар почива.

Јелена Појовић

РЕЧ КРИТИКЕ | ГОСПОЋИЦА

ЈУ Народно позориште Републике Српске, Бања Лука
(БиХ / Република Српска)

ТЕШКИ АМАНЕТИ

Андрићева „Госпођица“ прича је о несретној судбини, принципу који прелази у патологију. Отац Госпођице Рајке Радаковић умире пошто је банкротирао и у аманет својој младој кћери оставља да мора да штеди и да једнако не сме ником да верује.

Редитељка Ђурђа Тешић радњу поставља у простор који је попут станице на којој су стално неки кофери, јер су стално селдибе, на стрмине по којима се иде горе-доле, а које уоквирују два крута оквира од којих је један искривљен, на тим косинама су људи и њихове судбине, јер је вешто кретање неизвесно у стрепњи и страху од неке немани било да су то

ратови или кризе. Редитељка Ђурђа Тешић нас суочава са светом Рајке Радаковић девојчице, а затим жене која тешко и толико озбиљно носи очев аманет да он у једном тренутку добија патолошку конотацију. На крају свог несретног и не дугог живота Рајка ће рећи да јој је завет бесмислен, али ће тада бити прекасно - она са четрдесет и нешто умире од срца, јер не може поднети самоћу у којој је закопана.

Драматизација Вање Ејдус прати наративни ток романа јасно назначујући развој личне несреће коју прати несрећа која је цивилизацијска, Принципово убиство цара, ратови, кризе немаштина - вртлог у којем човеку није лако да буде властан над својом судбином. У речи драматурга она каже да је значајно да глас наратора „као неког објективног посматрача са стране, остане присутан у самој драматизацији“.

Изврсна је игра читавог ансамбла, осим Госпођице сви играју и Нараторе и концентрисано прелазе из лика у

лик приповедајући нам будно и пажљиво са сцене.

Слађана Зрнић Госпођицу игра срчано, убедљиво, лако.

Сценски простор (сценографија Драгана Пурковић Мацан) је приказ света који је дефинисан пречврстим оквирима: два велика дрвена оквира од којих је један искривљен опомињу све време, гласно нам говоре колико искривљен оквир кроз који гледамо свет може бити погубан по живот и довести, као Рајку Радаковић, човека до самозаборава и смрти јер живот постаје узалудан и неподношљив.

Музика Владимира Пејковића савезник је и сапутник глумцима, даје јој оквир и одређује темпо тексту и режији, јача сензибилитет игре.

Госпођица је представа која је у дијалогу са публиком, са поверењем предаје у аманет да је пажљиво чујемо и покушамо освестити погрешне перцепције.

Најша Гвозденовић

РЕЧ КРИТИКЕ | ГОСПОБИЦА

ЈУ Народно позориште Републике Српске, Бања Лука
(БиХ / Република Српска)

НОВАЦ КАО ГОСПОДАР ЖИВОТА

Вешт је спој епског и драмског начинила Вања Ејдус драматизујући роман *Госпођица*. Та вештина огледа се, пре свега, у увођењу колективног наратора. Потом Вања Ејдус у процесу транспонована Андрићеве прозе у драмски облик брижљиво гради кључне драмске ситуације из живота Рајке Радаковић које дефинишу њену судбину. На тај начин бива јасно осветљен тренутак духовног поспрнућа протагонисткиње. То је онај трауматични час када младо биће бива суочено са очевим финансијским крахом и тумачење очевог аманета оштедњи као најсветијем начелу живота.

Редитељски поступак Ђурђе Тешић одише поетски наглашеном стилизацијом и визуелизује два сучељена погледа на свет: рационалност „обичног“ света, с једне стране и извићаност тврдичлуком захваћеног бића, с друге стране, које глумачки суверено и дубоко изнијансирано тумачи Слађана Зрнић у окружењу сарајевске и београдске чаршије чије живописне ликове тачно вајају Наташа Иванчевић (Мајка), Бојан Колопић (Дאיца Владо), Данило Керкез (Рафо). Злосрећно животно путовање протагонисткиње сведено на стицање и очувања иметка оснажује и симболика сценографије Драгане Пурковић Мацан саздана од неправилних и умножених рамова, оштрих претећих ивица који се намећу као све оне препреке иза којих, према њеној уобразиљи, вребају зло и пљачка.

Динамика представе са ни мало безазленом метафоричком слутњом о Новцу као врхунаром господару људског

живота, подстакнута је колико комичним ситуацијама у које запада главна јунакиња, толико и музичким ритмовима (Влада Пејковић) и функционално употребљеним сонговима који дискретно прате радњу и успело дочаравају атмосферу Сарајева и Београда тридесетих година прошлог века.

Миливоје Млађеновић

РЕЧ КРИТИКЕ | ГОСПОЋИЦА

ЈУ Народно позориште Републике Српске, Бања Лука
(БиХ / Република Српска)

ШКОЛСКА ЛЕКТИРА

Нисам упознат са драматизацијом Марка Фотеза (1962), да бих рекао нешто сувисло о новој, Вање Ејдус, која је употребљена за потребе представе „Госпођица“ по роману Иве Андрића, у режији Ђурђе Тешић (Народно позориште Републике Српске, Бањалука). Само дело и његова анализа су ми познате још као школска лектира, међутим, овде и сада бих се држао принципа да је за позоришну критику ипак најважнија представа. А у њој, као и у роману, приказани су последњи тренуци Рајке Радаковић, у којима јој се враћа цео живот пред очи. Очима писца, па преко свих оних који посредују кад је реч о позоришној представи, па до наших, у публици.

Занимљиво, после Молијеровог „Шкрца“, Харпагона у којем је његов тврдичлук приказан као карактерна особина, Андрић

нам даје неку врсту генезе таквог облика, ипак, понашања. Рајка није само тврда, осiona, манипулативна, безобзирна и штедра, него је њена шкриња производ животних околности у којима, бар како то преноси представа, то све бива производ задиркивања вршњака на рачун банкрота оца и његове преране смрти, односно њеног губитка и завета да се мора штедети. Овако поједностављена и у првом делу представе изложена, њена шкртост као природа нема другог избора, осим у случају кад дозволи срцу мало да се отвори, упознајући бизнисмена Ратка, за којег се испостави да је хоштаплер, па и та могућност не оде до врага, а Рајка заувек остане и остане Госпођица.

Управо ово – Госпођица - јесте један од проблема представе. Бар ја нисам ниједног тренутка био толико свестан да је реч о младој жени, која се понаша као да је стара. Другим речима, тешко је било раздвојити њене године од њеног изгледа и држања у хронологији приказаног живота.

Друго, јасно је да је њен свет у огромној мери свет мушкараца и да је њен тврдичлук, компетитивност, настајао делимично на основу тога, без имања и пуштања топлоте женског бића

за чију је суштину сматрала да је исувише расипничка. Али, то су све имплицитна значења, која представа није изоштрила критички приказала на начин да делују савремено. И иначе, представа је и стилски изразито верна писцу, епохи, традиционална, нимало дрска, храбра, провокативна, што се у уметничком смислу може пожелети као квалитет екстра.

Уопште, не зато што је и Андрић више волео да му се дела читају, него постављају на сцену, питао сам се оно чувено, прво и основно питање позоришних репертоара – зашто је ова представа нашла своје место пред нама, шта то да нам прикаже што би било јако важно да се каже и данас? Слушајући колеге критичаре на округлом столу после, теме као што су поштовање и страхопоштовање аутора, шта смо ново открили новим читањем, колико је представа била јасна, чиста, школска, схватио сам да нема одговора на моје питање којим би био задовољан. За ралику од „Шкрца“ који је прескочио неколико векова, „Госпођица“ је остала у времену у којем је и написана.

Игор Бурић

„Позоришни живот Земуна - утицај на позоришни живот Срба“, књига која слави културу

Зашто је Земун епицентар културе и позоришта српске историје, колики је утицај људи из Земуна и Београда био на културни живот Србије, некадашње Аустроугарске и Европе, којих годишњица морамо да се сетимо и да их обележавамо, нека су питања на која су одговорили говорници на промоцији књиге „Позоришни живот Земуна - утицај на позоришни живот Срба“ која је одржана током фестивала „Театар на раскршћу“.

Аутор Милован Здравковић рекао је да је своје дело посветио неким важним годишњицама - 250 година од рођења позоришног оца Јоакима Вујића, 200 година од прве представе коју је Јоаким играо у Земуну, 225 година од како је Вићентије Ракић увео црквену драму у српско позориште, 220 година од првог извођења црквене драме код Срба „Христов гроб“ Јеврема Секулића из Земуна и 110 година од оснивања од прве приватне опере код Срба у Београду.

- Открио сам да су неки Земунци били суоснивачи Српског народног позоришта у Новом Саду и Народног позоришта у Београду. Зашто? Јер је Земун географски био на занимљивом месту Европе и кроз тај град се прожимала култура и позориште. У Земуну је постојала јака грађанска класа, а она је погодна за развој културног живота - каже Здравковић.

Театролошкиња Јелена Перић каже за Здравковића да пише лако и концизно и то је пријемчиво свакој публици.

- Оно што је важно, то је генеза настанка Земуна, од његовог прапочетка до данашњих дана. Није само то важно. Земун је био и епицентар, па можемо да видимо како се гранао тај позоришни живот и како се преносило на друге градове и државе. Интересантне су и важне годишњице, а додала бих да се ове године навршава 200 година од рођења и 150 година од смрти кнеза Михаила - каже Јелена Перић.

Осим о значајним Земунцима, додаје Јелена Перић, у књизи се пише колико је важан значај културе и позоришта за развој једне нације.

Током промоције Ивана Недовић, глумица Народног позоришта у Нишу, читала је одломке, а на почетку је прочитала део беседе Јована Ђорђевића, првог управника Народног позоришта у Београду, поводом извођења прве представе „Посмртна слава кнеза Михаила“.

Говорници на овој промоцији сложили су се да и Народно позориште у Нишу, чија је традиција импозантна, заслужује једну овакву монографију како би остала писана реч и за генерације које долазе које морају знати колико је велики значај и утицај некадашњег Позоришта „Синђелић“.

Љубица Јоцић

УТИСЦИ ПУБЛИКЕ

приредила Јана Савић

Неправедно скрајнут Андрићев текст који нам као позадинску окосницу доноси историјски период Првог светског рата кроз разноликост ликова који је ансамбл представе маестрално представио публици пратимо главну фабулу радње, Ранку са њеном мајком. Ранка, поштујући очев аманет, постаје шкртица те цео свој живот подређује новцу. Кроз метафоричку сценографију и вешто коришћење реквизите видимо кроз ретроспекцију цео Ранкин живот. На самом крају, у завршном монологу, главна јунакиња умире нудећи публици новац, на тај начин нам казује да смо сви склони материјализму. За крај се поставља питање шта добијамо клањајући се Манону.

Дивна и узбудљива представа, драматуршки и редитељски. Госпођица је очаравајућа, као и остали део глумачког ансамбла. Концентрисани, дисциплиновани као наратори, а опет разбарушени и дивни у тумачењу различитих ликова. Уживала сам.

Одушевљена сам! Оригинално. Свиђају ми се глумци, постава је феноменална, никог не бих могла да издвојим, савршени су, као сат! Сви су савршени као један механизам, као целина функционишу.

Представа је супер! Највише ми се свидело како је објашњено да новац није битан у животу и како су људи опседнути новцем и штедњом. Свидела ми се госпођа која је глумила мајку.

Госпођица ми се највише допала као глумица, а и сви глумци заправо пошто су играли више улога, мислим да је било супер и што су на самој сцени мењали улоге и видели се да могу да изнесу то, нисмо приметили да је исти глумац у истој улози. Баш је било упечатљиво и лепо за видети.

Много ми се допала представа! Баш су сјајни. Сценографија ми се много свиђа, свиђа ми се што се музика изводи уживо на сцени. Глумица која игра госпођицу је бриљантна!

Бранислав Нушић

ПОКОЈНИК

Црногорско Народно позориште, Подгорица и Центар за културу Тиват (Црна Гора)

Режија и адаптација: Егон Савин
 Сценограф: Весна Поповић
 Костимограф: Јелена Стокућа
 Асистент костимографа: Гордана Булатовић
 Избор музике: Егон Савин
 Сценски говор: Дубравка Дракић
 Асистенткиња редитеља: Радмила Божовић
 Дизајн светла: Мили Маловић
 Дизајн тона: Младен Никчевић

УЛОГЕ:

Спасоје Благојевић:.....Марко Баћовић
 Павле Марић:.....Бојан Димитријевић
 Рина:.....Нада Вукчевић

Анто:.....Горан Вујовић
 Милан Новаковић:.....Александар Радуловић
 Љубомир:.....Стефан Вуковић
 Мило:.....Славко Калезић
 Господин Ђурић:.....Слободан Маруновић
 Младен Ђаковић:.....Стеван Вуковић
 Аљоша:.....Дејан Иванић
 Адолф Шварц:.....Стеван Радусиновић
 Софија:.....Радмила Божовић
 Марија:.....Јадранка Маамић
 Агент:.....Драган Рачић
 Жандар:.....Слободан Вујадиновић

Представа траје 1 сат и 35 минута.

РЕЧ РЕДИТЕЉА

Нушић се у *Покојнику* представља као неумољиви сатиричар који сада више не упућује благе подсмехе друштву и појединцу доводећи их у неодољиво комичне ситуације, већ веома сугестивно, тамним бојама, приказује лажни морал представника буржоаског друштва али и незакоње и корупцију на којима почива читав друштвени поредак. Случај Павла Марића у *Покојнику* открива горку истину о савременим појавама и немоћи поштених људи да се одбране пред похлепном најездом. У овој комедији Нушић је директно насликао спрегу власти са криминалом, као што је отворено приказао полицијско насиље над грађанским правима и слободом личности. Слика друштва у којем је закон – незакоње и пљачка, у *Покојнику* је лишена оне нушићевске веселости и разиграности. У сатиричном тону, препуном горчине, комична слика менталитета замењена је овде суморном сликом и опорим разрешењем без перспективе. Зато је сатиричко значење *Покојника* потпуно и веома ефектно.

Егон Савин

РЕЧ КРИТИКЕ

Повратак из света мртвих

Полазећи од *Покојника*, једног од последњих Нушићевих дела (1937), мрачне сатире која се опако рачунава с лажним друштвеним моралом, лицемерјем, корупцијом, лоповлуком и разним другим видовима битанлука у круговима такозваног високог друштва, редитељ Егон Савин гради прецизну, компактну и трагично савремену представу. Ликови су постављени у симболички тесан, затворен, клаустрофобичан простор, у Подгорицу, у првим деценијама двадесетог века (сценографија Весна Поповић, костимографија Јелена Стокућа). На кулисама зеленкасто-црне боје одштампане су старе, документаристичке фотографије града, с ретро шмеком. Осећање елегантне старине, достојанствене и стамене прошлости, које дискретно граде те архаичне слике, постепено ће добијати смисао контраста, падањем маски и откривањем стварних лица актера, њиховог безочног хоштаплераја. Режија Егона Савина је преовлађујуће реалистичка, ликови су одређени суптилном психолошком веродостојношћу и скоро опипљивом тежином драмског израза. У њима готово да више нема оне лепршаве, безазленије комичности Нушићевих ранијих

ликова, смешних бедника попут лешинара из ожалашћене породице, или грамзиве министаркине фамилије. Стварност друштвенополитичке трулежи убила је могућност наивније и лаганије игре, остављајући скоро само простор за тамну гротеску.

(...) На том бескомпромисном путу, они разоткривају понављајуће механизме одржавања власти – од прављења медијских сплетки, до оптужби за шпијунажу, што нам је све, данас и овде, и даље болно препознатљиво.

(...) Дела Бранислава Нушића нису била постављана на црногорске репертоаре пуних двадесет седам година. У вези с тим избор играња *Покојника* је прави погодак, прво зато што није предвидив, или очекиван, и зато што потврђује Нушићеву убојиту савременост, овде безизлазно чемерну. Позориште, као истинска савест друштва, не одустаје од опирања систему лоповлука и лажи. Марићев покушај да сруши корумпирани систем завршава се неуспехом, његовим протеривањем из земље, и очувањем принципа зла и покварењаштва. Но, и тај покушај се може тумачити као снап светлости у тамном мору апатије, јер сваки такав напор отвара бар некакву могућност да трули систем пукне.

Ана Тасић

Политика, 5. август 2022.

ОСНИВАЧИ ФЕСТИВАЛА

Град Ниш

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ
НИШ

ПОКРОВИТЕЉ
ФЕСТИВАЛА

Председник
Републике Србије

ФЕСТИВАЛ
ПОДРЖАЛИ

Република Србија
МИНИСТАРСТВО КУЛТУРЕ
И ИНФОРМИСАЊА

ZLATARA
STANI VIROVIĆ
1993

ПРИЈАТЕЉИ
ФЕСТИВАЛА

МЕДИЈСКИ
ПОКРОВИТЕЉ

МЕДИЈСКА ПОДРШКА
ФЕСТИВАЛА

Издавач: Народно позориште Ниш • За издавача: Спасоје Ж. Миловановић
Редакција: Јована Станковић (уредница), Љубица Јоцић, Јана Савић • Прелом: Саша Јовановић
Фото: Мирослав Лавренчић • Штампа: Nais print, Niš • Тираж: 30 примерака
Народно позориште Ниш • Синђелићев трг 88, 18.000 Ниш, Србија
Веб сајт: www.narodnopozeristenis.rs • Фејсбук страница: <https://www.facebook.com/NiskoNarodnoPozoriste/>
E-mail: npnis@narodnopozeristenis.rs • direktor@narodnopozeristenis.rs
uprava@narodnopozeristenis.rs • marketing@narodnopozeristenis.rs